

Γ. Π. ΜΑΛΟΥΧΟΣ

ΟΙ
ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΚΑΙ ΟΙ
ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ
ΤΥΨΕΙΣ ΤΟΥ

ΕΚΚΕΦΙΠΙΑΤΙΚΗ

Γ. Π. ΜΑΛΟΥΧΟΣ

ΟΙ
ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΚΑΙ ΟΙ
ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ
ΤΥΨΕΙΣ ΤΟΥ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής άδειας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Λογοτεχνικά δοκίμια
Γ. Π. Μαλούχος, *Οι εξομολογήσεις του Θεού και οι δεκαπέντε τύψεις Του*
Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου
Επιμέλεια, διορθώσεις: Γιώργος Ανδρικόπουλος
Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης
Copyright® για την ελληνική γλώσσα Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ
(Εκδόσεις Πατάκη), 2023
Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,
Αθήνα, Οκτώβριος 2024
ΚΕΤ Ζ326 ΚΕΠ 726/24
ISBN 978-618-07-0764-9

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΙΝΘΟΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Ζήτημα Ελευθερίας 13
ΟΙ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ
ΤΥΨΕΙΣ ΤΟΥ 35

Ι ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΦΟΒΟΣ

Το πρώτο βράδυ: στο σπίτι του παπά 43 | Το πρωί: στην εκκλησία 60 | Αργότερα, το ίδιο πρωί: στη μητρόπολη 66 | Το μεσημέρι: στη μονή 82 | Το βράδυ: η πρώτη συνομιλία στη μονή 86

ΙΙ ΟΙ ΔΕΚΑΤΡΕΙΣ ΤΥΨΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΤΥΨΗ 1η Σας έφτιαξα έναν μαύρο κόσμο 93 | ΤΥΨΗ 2η Έστειλα τον Υιό μου να σταυρωθεί για να αλλάξει τον κόσμο, ξέροντας από πριν ότι θα μαρτυρούσε μάταια 101 | ΤΥΨΗ 3η Σας είπα όλους ενόχους προτού καν γεννηθείτε 105 | ΤΥΨΗ 4η Ό,τι σας έδωσα, το πήρα πίσω. Και στις επιθυμίες σας έκρυφα φυλακές 117 | ΤΥΨΗ 5η Σας είπα ότι είστε ελεύθεροι, μα εννοούσα μόνο αν με υπακούτε τυφλά 150 | ΤΥΨΗ 6η Και όταν για πάντα ενωθήκαμε Θεός και κράτος, δόγμα και εξουσία, πίστη και σπαθί, τότε, αγάπη και Χριστός πού να χωρέσουν πια; 166 | ΤΥΨΗ 7η Το δώρο της ζωής που σας έκανα είχα φροντίσει από την αρχή να μην αξίζει

και έτσι να με έχετε για πάντα ανάγκη χωρίς όρους, δούλοι του Θεού 197 | ΤΥΨΗ 8η Δεν είναι απάνθρωπος ένας πατέρας με σχέδιο όπως το δικό μου; 205 | ΤΥΨΗ 9η Και όταν πάλι τίποτα δεν αρκούσε, έσπειρα μέσα σας τον δαίμονα 228 | ΤΥΨΗ 10η Και όλα όσα σας έκανα, σας οδήγησα να τα φορτώσετε μόνοι στους εαυτούς σας, ένοχοι ξανά 234 | ΤΥΨΗ 11η Και σας αφήνω πάντα μοναχά με αναπάντητα ερωτήματα και γρίφους 244 | ΤΥΨΗ 12η Κατ' εικόνα και ομοίωση 264 | ΤΥΨΗ 13η Και φτάνει πια η φρικτή ώρα της πληρωμής για Θεό και ανθρώπους 275

III ΟΤΙ ΤΟΥ ΕΣΤΙΝ Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΚΑΙ Η ΔΟΞΑ

ΤΥΨΗ 14η Ιησούς Χριστός Θεός, ο μέγας τιμωρός, και οι τύψεις του Πατρός Του 283 | Η δόξα της ζωής 308 | Ξύσμα μιας αλήθειας 323

IV Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΤΥΨΗ 15η Μέγιστη τύψη έσχατη: η τύψη που δεν είναι 335

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ζήτημα Ελευθερίας

Αποτραβηγμένος από καιρό σε μια απροσπέλαστη γωνιά του βασιλείου του Θεού Πατρός Του, ο Ιησούς Χριστός είναι πάντοτε μόνος. Δε θέλει να δει και να ακούσει κανέναν, καθώς, δύο χιλιάδες χρόνια μετά από τη Σταύρωσή Του για να σώσει τους ανθρώπους, ανεβαίνει πάλι τώρα έναν άλλο, διαφορετικό Γολγοθά. Αυτή τη φορά χωρίς βασανιστές και υβριστές, χωρίς χλευασμούς και αβάσταχτο πόνο στο ανθρώπινο κορμί Του, αλλά με ασήκωτο βάρος ακόμα και για τη θεία Του φύση. Επειδή, δύο χιλιάδες χρόνια μετά, ξέρει πια καλά ότι η θυσία Του πήγε εντελώς χαμένη: ο κόσμος όχι απλώς δε σώθηκε και δεν έγινε καλύτερος, αλλά κατάντησε πολύ χειρότερος από τότε που κατέβηκε στη Γη, γιος ταπεινού ξυλουργού, για να διδάξει την αγάπη. Και ακόμα χειρότερα, βλέπει μια τεράστια δύναμη, μια θρησκεία παγκόσμια που χτίστηκε στο

όνομά Του να μην έχει σε τίποτα να κάνει με τα όσα δίδαξε περπατώντας στους Άγιους Τόπους. Και ο «Γολγοθάς» Του πια είναι αν θα συνεχίσει να μένει άπραγος μέσα στη βαθιά Του θλίψη τόσων αιώνων ή αν θα αλλάξει. Αν θα αφήσει την οργή Του να ξεχυθεί σ' έναν κόσμο που πρόδωσε και Αυτόν και τη θυσία Του, και που θα τον δει πια όχι όπως Τον γνώρισε, αλλά με το άλλο πρόσωπό Του: του τιμωρού, του εκδικητή, του δίκαιου αλλά σκληρού βασιλιά που δε συγχωρεί πια. Αλλά και αν θα το κάνει αυτό όχι μόνον με τους ανθρώπους, αλλά και με τον ίδιο τον Πατέρα Του, που ήξερε — δεν μπορεί να μην ήξερε... Οι μόνοι που βρίσκονται κοντά Του, οι μόνοι που Τον πλησιάζουν, είναι οι πιστοί Του αρχάγγελοι, οι διοικητές των ταγμάτων των αγγέλων Του. Και οι μόνοι που Τον ξέρουν πια καλά. Και είναι τόσο σίγουροι για την απόφασή Του, που έχουν ήδη δώσει εντολή στα τάγματά τους: να τροχίσουν και να γυαλίσουν τα μεγάλα ξίφη τους και να ετοιμαστούν για επίθεση με όλα τους τα όπλα. Και να περιμένουν. Γιατί η διαταγή να κατεβούν στη Γη και να απλωθούν παντού μπορεί να έρθει πια ανά πάσα στιγμή...

Οι Εξομολογήσεις του Θεού και οι δεκαπέντε τύψεις Του ακολουθούν την τυπολογία γραφής των θρησκευτικών κειμένων: αποτελούν, όπως και εκείνα, προϊόν μυθοπλασίας. Αυτό είναι το ένα στοιχείο στο οποίο προσομοιάζουν. Το άλλο, βεβαίως, είναι η θεματική τους. Και εκεί τελειώνουν αυτά που τις φέρνουν κοντά

στα κείμενα της πίστης. Επί της ουσίας, όμως, είναι μακράν περισσότερα εκείνα που όχι απλώς τις απομακρύνουν, αλλά τις θέτουν, προφανώς, σε καθεστώς εκ θεμελίων καθολικής αμφισβήτησης του περιεχομένου που συγκροτεί τη δογματική τους καθώς και τις παραδοχές, ιστορικές και θεωρητικές, που τις στηρίζουν. Αυτό, επειδή δείχνουν την ανεξέλεγκτη και χωρίς όρια αυθαιρεσία του θρησκευτικού φαινομένου και τους εξαιρετικά δυσμενείς για την ελευθερία του ανθρώπου τρόπους με τους οποίους η ηγεμονική αντίληψη της θρησκείας επεκτείνεται σταδιακά στο σύνολο της υπόστασης και της δραστηριότητας του ανθρώπου και των κοινωνιών του, πολύ πέρα από τους χώρους και το πεδίο της λατρείας. Έπειτα από τόσους αιώνες απόλυτης κυριαρχίας, η θρησκευτική δογματική βρίσκεται παντού, έχει διαποτίσει τα πάντα και ο ρόλος της στη διαμόρφωση συνειδήσεων και ταυτοτήτων είναι μακράν ευρύτερος του πληρώματος της Εκκλησίας. Έχει διαμορφώσει όσο καμία άλλη δύναμη την ηθική και ψυχική σχέση του ανθρώπου με τον κόσμο, με τους συνανθρώπους του αλλά και με τον ίδιο του τον εαυτό και φέρει την κύρια ευθύνη για τη δυσαρμονία που βασανίζει εκατομμύρια ανθρώπων σε σχέση με τον τρόπο διαχείρισης της ίδιας τους της ύπαρξης. Γιατί; Για έναν πολύ απλό λόγο: ότι για τη θρησκεία ο άνθρωπος γεννιέται αξιωματικά ένοχος. Και πρέπει να περάσει ολόκληρη τη ζωή του παλεύοντας, από δυσμενή μονίμως θέση, να ανατρέψει αυτήν του την ενοχή. Και, κατά κάποιο μεγαλειώδη στη λειτουργία του τρόπο, ο Θεός

και η θρησκεία γίνονται πλέον οι αρωγοί του σε αυτή τη φοβερή μάχη, στην οποία εκείνοι όμως τον έσυραν από την πρώτη του ώρα, όπως και οι αρωγοί του στη μάχη της ζωής εναντίον του θανάτου. Και που όσο η δύναμη του Θεού δεν επιβεβαιώνεται, τόσο συμβαίνει το αδιανόητο: ο άνθρωπος Τον επικαλείται ακόμα πιο πολύ. Έρχονται τραγωδίες, ο Θεός δεν είναι ποτέ εκεί για να τον προστατεύσει, όμως ο άνθρωπος, αντί να αναρωτιέται, όσο διαψεύδεται, τόσο Τον αποζητά.

Η εκ προοιμίου δεδομένη ενοχή του ανθρώπου είναι η βάση όλου του οικοδομήματος της θρησκείας που ξεκινά με μία «ευγενή προσφορά» της: να υποδεχθεί τη νέα ζωή στο σώμα της Εκκλησίας. Υπάρχει όμως μία προϋπόθεση: αυτό είναι εφικτό μόνον διά της βάπτισσης, η οποία σκοπό έχει να απαλλάξει τη νέα ύπαρξη, που μόλις έχει ανοίξει για πρώτη φορά τα μάτια να δει το φως, από την ενοχή του προπατορικού αμαρτήματος, το οποίο «συνέβη» χιλιάδες χρόνια πριν (δε συνέβη φυσικά τίποτε τέτοιο, πρόκειται για καθαρή μυθοπλασία) και για το οποίο ο Θεός έδωξε οργισμένος τους πρωτόπλαστους, τον Αδάμ και την Εύα, από τον Παράδεισο. Και αφού το νεογέννητο πλάσμα βαπτιστεί και απαλλαγεί από ένα αμάρτημα που ούτε έπραξε, ούτε καν γνώριζε, όπως τίποτα άλλο άλλωστε σε ηλικία θρέφους, έκτοτε όλη η υπόλοιπη ζωή του ανθρώπου θα κυλήσει μέσα σε ένα καθεστώς ασταμάτητης ομηρείας: η θρησκεία υπόσχεται στον άνθρωπο την αθανασία, την αιώνια ζωή, για την οποίαν όμως ουδείς ποτέ εισέφερε την παραμικρή απόδειξη ότι υπάρ-

χει, πλην όμως επιβάλλοντάς του να ζει με τους δικούς της αυθαίρετα στερητικούς κανόνες και να περιορίσει δραματικά την ελευθερία του σε όλα τα επίπεδα όπως εκείνη απαιτεί, προκειμένου να του εξασφαλίσει το εισιτήριο του Παραδείσου και, βεβαίως, την αποφυγή της Κόλασης. Ενός Παραδείσου και μίας Κόλασης εξίσου ανυπάρχτων, τουλάχιστον με όρους αποδεκτούς για τον άνθρωπο του 21ου αιώνα και τα γνωστικά εργαλεία του.

Οι θεοί των ανθρώπων ακολουθούν σε γενικές γραμμές την εξέλιξη των πολιτισμών που τους γέννησε: πιο απλοϊκοί στη φύση και στον προορισμό τους σε πιο πρώιμες κοινωνίες, καλούνται να διαφεντεύουν στοιχειώδεις ανάγκες. Όταν όμως ο άνθρωπος καταφέρει να τις δαμάσει, εκείνοι χάνουν πια τη σημασία τους. Και τότε αποζητά πια θεούς που να μπορούν να «απαντήσουν» σε πιο σύνθετα ζητήματα. Οι θεοί εξελίσσονται παράλληλα με τον άνθρωπο ως ένα από τα δημιουργήματά του. Την εποχή που ένας συνδυασμός λαμπρών πράγματι μορφών, θεολογικών, φιλοσοφικών και, εξίσου όμως, πολιτικών, συντάσσουν τη δογματική της χριστιανικής πίστης στους πρώτους χριστιανικούς αιώνες, ο μέσος άνθρωπος ασφαλώς και πιστεύει στον Παράδεισο, στην Κόλαση και στο αμάρτημα. Είναι ο ίδιος άνθρωπος που βλέπει μπροστά του καθαρά την οργή του Θεού κάθε φορά που οι κεραυνοί μιας καταιγίδας σκίζουν τον ουρανό. Που δεν έχει από πουθενά να πιαστεί απέναντι στις αρρώστιες που θερίζουν χωρίς καν να μπορεί να τις κατανοήσει, όπως θερίζουν

και οι λεπίδες όσων έχουν τη δύναμη να του ασκήσουν βία μέχρι θανάτου — και κάθε άλλο παρά λίγοι είναι. Είναι δηλαδή ο άνθρωπος που, ακόμα και σήμερα, συναντάται όπου ο πολιτισμός δεν έχει καταφέρει να ριζώσει. Την ίδια εκείνη εποχή, τα περισσότερα από τα πιο φωτισμένα πνεύματα της σκέψης, της επιστήμης, μα και των πιο σπουδαίων μορφών της τέχνης, πραγματικά είναι εγκλωβισμένα στην αντίληψη ότι πάνω από τα σύννεφα και το γαλάζιο του ουρανού κατοικεί ο Θεός και εκεί τους περιμένει. Αντίληψη που παρέμεινε ισχυρή μέχρι και τα τέλη του 19ου αιώνα. Ουδείς μεταξύ των μεγάλων κλασικών πνευμάτων που διαμόρφωσαν τον δυτικό πολιτισμό — και όχι μόνον — μπορούσε να διανοηθεί εκείνο που σήμερα συνιστά κοινή γνώση: ότι θα ερχόταν η στιγμή που ο άνθρωπος θα μπορούσε να κατασκευάζει ανθρωποειδή, να δημιουργήσει τεχνητή νοημοσύνη ή να φτιάξει ζωή σε εργαστήριο. Είναι εξελίξεις της αυγής ενός άγνωστου ακόμη κόσμου, που δείχνουν ξεκάθαρα ότι ένας γνωστικός μεσαίωνας σήμερα βρίσκεται στο λυκόφως του, ενόσω ο άνθρωπος εισδύει πλέον σταδιακά και στα πιο βαθιά πεδία του θεϊκού προνομίου. Όπως το ίδιο κάνει εδώ και πολύ καιρό, με πολλούς τρόπους, αν και όχι τόσο θεαματικούς ως προς τη σχέση τους με την πίστη, π.χ. με τα φάρμακα που σώζουν σταδιακά στη ροή του χρόνου πάσχοντες που πριν από αυτά η μοίρα τους ήταν αποκλειστικά στα χέρια του Θεού, μα που εκείνος άφησε αμέτρητους να χαθούν ώσπου ο άνθρωπος να τους σώσει. Άραγε τι θα σκέπτονταν όλοι οι αντί-

στοιχοι άνθρωποι μέσα στους αιώνες αν είχαν δει με τα μάτια τους το αχανές του διαστήματος και τις εικόνες του Άρη, όπως σήμερα εμείς; Και, κυρίως, αν έτσι είχαν συνειδητοποιήσει ότι η γνώση θα φέρει, έστω και με τους χρόνους της, τις απαντήσεις που θα μετατρέψουν το μαγικό σε πραγματικό και, εν τέλει, σε κοινό; Όμως το δόγμα είναι το μόνο έργο του ανθρώπου που δεν εξελίχθηκε στον χρόνο. Έμεινε εγκλωβισμένο στον μύθο της «εξ αποκαλύψεως αληθείας», που μπορεί να ταίριαζε τότε μα που δε θα έπρεπε πια.

Η «ιστορία» των πρωτόπλαστων υπάρχει παντού γύρω και μέσα μας και αναπαράγεται όσο καμία άλλη στην ιστορία. Και είναι καθοριστικής σημασίας στη θρησκεία και στη δογματική. Και αυτό όχι μόνον για τους προφανείς λόγους, επειδή η προγιαγιά μας Εύα περιπτύχθηκε με τον Σατανά, και συνεπώς γεννιόμαστε μιραοί, ένοχοι εγκληματίες και η Εκκλησία πρέπει να μας καθάρει από το προπατορικό αμάρτημα και να τον αποτάξει, για να μας... συγχωρήσει και να μας δεχθεί ως βρέφη στις αγκάλες της, αλλά και να μας καταστήσει έκτοτε κτήμα της. Υπάρχουν εδώ πολύ περισσότερα από αυτή την έτσι κι αλλιώς ήδη καταστροφική για τις συνειδήσεις των νέων παιδιών ιστορία. Ικανό τμήμα της θεολογίας και της φιλοσοφίας της θρησκείας και, βεβαίως, το ιερατείο κατέβαλαν εξαρχής εργώδεις προσπάθειες να πείσουν ότι το πρόσωπο και η ελευθερία του έχουν κεντρική σημασία στη χριστιανική πίστη και ότι τιμώνται και ανυψώνονται από αυτήν. Η πραγματικότητα είναι όμως το ακριβώς

αντίθετο. Η συλλογική, εκ προοιμίου και μάλιστα χωρίς διαδικασία κρίσης ενοχή στην οποία η Εκκλησία θα επέμβει διά της βάπτισης για να άρει το ανύπαρκτο αμάρτημα συνιστά την επιτομή της κατάργησης της έννοιας του προσώπου στην πιο ακραία μορφή της. Είναι η πλήρης ισοπέδωση της προσωπικής υπόστασης, της αξίας και της μοναδικότητας της ύπαρξης, που συνθλίβεται πριν καν ακόμα, κυριολεκτικά, ο άνθρωπος πατήσει στα πόδια του. Και που, άλλωστε, δεν εξαντλείται στη βάπτιση και στη συμβολική της μηχανική παραγωγή της ενοχής, αλλά ανατροφοδοτείται διαρκώς μέσα από τον εκπαιδευτικό βομβαρδισμό με τη θρησκευτική μυθολογία.

Σε ηλικίες διαμόρφωσης τα παιδιά μαθαίνουν όλη την «ιστορία» του Παραδείσου, του «πλανημένου» Αδάμ και της «πλανεύτρας» Εύας, μήτρας ισχυρών στερεοτύπων εις βάρος της γυναίκας που δεν υποχώρησαν ποτέ. Ξέρουν τι «κακό» έκαναν και ξέρουν πως τους «τιμώρησε» ο Θεός. Παράλληλα, σε εντελώς άλλο πλαίσιο, βλέπουν και μαθαίνουν τη δική τους ιστορία, αυτή που βρίσκεται πίσω από τις ωραίες φωτογραφίες της βάπτισής τους, για την οποία, φυσικά, δε θυμούνται τίποτα. Οι δύο αυτές παράλληλες πηγές γνώσης, η μία γενική και, στα μάτια τους, δεδομένη ως αδιαμφισβήτητη και η άλλη προσωπική και διαμορφωτική της ταυτότητάς τους, συναντιούνται εκ των πραγμάτων αναπόφευκτα μέσα τους. Και έτσι, τελικά, σταδιακά και χωρίς αντίλογο, ενσωματώνουν τα ίδια τους ενοχικούς θρησκευτικούς μύθους. Αποδέχονται και εισάγουν

την άκριτη και χωρίς υπεράσπιση ενοχή. Το σχήμα είναι «κλειστό» από παντού: άλλη διαδικασία η βάπτισή τους, άλλη και σε εντελώς διαφορετικό πλαίσιο η συνειδητοποίηση της αιτίας της, πλήρης η αδυναμία αμφισβήτησης, όχι μόνον αφού έτσι είναι για όλους, αλλά επειδή τέτοιας μορφής αμφισβήτηση δεν είναι βέβαια δυνατόν να προέλθει από μικρά παιδιά, ειδικά όταν όλο τους το περιβάλλον αποδέχεται με φυσικότητα την «ιστορία». Και τότε, μια αλυσίδα από ατσάλι αρχίζει να τα τυλίγει: Ναι, ένοχο πλάσμα. Ναι, ήρθε η Εκκλησία να το σώσει. Ναι, φταίει. Γιατί; Έτσι. Επειδή του το είπαν. Και ένα μεγάλο τμήμα αυτού του πληθυσμού θα μάθει να φταίει πια «έτσι» και να σκύβει το κεφάλι από την ενοχή περίπου σε οτιδήποτε και σε οποιονδήποτε και εις το διηνεκές. Όχι μόνον στους ιερείς, που το είπαν πρώτοι ένοχο. Συχνά δε, ούτε καν σε αυτούς. Η διαστρέβλωση, η υποταγή και η ανελευθερία έχουν ήδη φτάσει μέχρι το μεδούλι. Η ύπατη μα και ταυτόχρονα ολιστική μορφή ελευθερίας είναι εκείνη από τον φόβο του θανάτου. Έτσι, η εκπλήρωσή της επιτρέπει το ίδιο και για κάθε άλλη μορφή της. Αντίστροφα, η εμπόδισή της, όπως με μύθους, πλάνες, εκδισμούς, συναλλαγές ή φόβους, συντηρεί και θρέφει μαζί και κάθε άλλη μορφή ανελευθερίας, καθιστώντας εν τέλει τον θάνατο, μεταφορικά και μη, τον απόλυτο κύριο όλης της ζωής, αντί για το τελικό απλώς στάδιό της. Και πάνω σε αυτό, χτίζονται πλήθος πολυποίκιλες και πανίσχυρες εξουσίες καταπίεσης εις τους αιώνες των αιώνων. Γι' αυτούς

τους λόγους είναι μακράν σημαντικότερη από ό,τι «διά γυμνού οφθαλμού» φαίνεται για κάθε άνθρωπο προσωπικά, μα και για το γένος στο σύνολό του.

Όμως υπάρχει κάτι ακόμα εδώ: παρ' όλα αυτά, η θρησκεία έχει ένα δίκιο όταν επιμένει ότι ο Θεός θέλει τον άνθρωπο ελεύθερο. Όχι, δεν είναι λάθος, ούτε και αντίφαση. Είναι όμως η ωφελμιστική περιοριστική ερμηνεία της θρησκείας για την ελευθερία, σύμφωνα με τα δικά της μέτρα και στόχους. Από την ώρα που ο άνθρωπος εκχωρήσει σε εκείνη την ελεύθερη βούλησή του και προτάξει την πίστη εις βάρος της λογικής, από την ώρα που αποδεχθεί τη συναλλαγή για να εξασφαλίσει μία θέση στον Παράδεισο και προδήλως έχει τεθεί αυτόματα σε ένα ιδιότυπο καθεστώς πνευματικής παύσης, τότε ναι. Στο πλαίσιο αυτής της παύσης η θρησκεία τού επιτρέπει πλέον να είναι «ελεύθερος», όπως βέβαια εκείνη ορίζει. Αυτό που τελικά εννοείται από τις αναφορές στην ελευθερία δεν είναι παρά μια καθολική εξαπάτηση, που το απαύγασμά της είναι η πεποίθηση ότι οι άνθρωποι έχουν επιλέξει ελεύθερα οι ίδιοι τον ακρωτηριασμό της ελεύθερης βούλησης, σκέψης και προσωπικότητάς τους. Άνθρωποι λοιπόν που προτού καν γεννηθούν ονομάστηκαν ένοχοι μέσα από μία μαζική μορφή επιβολής ποινών συλλογικής ευθύνης, και μάλιστα για «αμαρτίες» τρίτων, που επιπλέον ουδέποτε συνέβησαν, μετά την πλήρη απώλεια της ατομικής μοναδικότητας, χάνουν τώρα και την ελευθερία της σκέψης και του λόγου. Ναι, τότε πλέον είναι αλήθεια: αυτά τα πρόσωπα η

θρησκεία τα θέλει πλέον ελεύθερα, τα τιμά και τα ανυψώνει. Και, κατά τον γνωστό φαραισαϊκό τρόπο, αυτούς τους πανίσχυρους αρχετυπικούς μύθους που οικοδομούν ανθρώπους δύο χιλιάδες χρόνια τώρα στις προδιαγραφές της δογματικής και του ιερατείου της, όπως π.χ. εκείνους για την πρώτη γυναίκα του Αδάμ, τη Λίλιθ, ή για τη Σαλώμη και τον Ιωάννη, ή για τον Σαμφών και τη Δαλιδά, ενώ επιτελούν αυτό το τεράστιας παρέμβασης έργο, όταν έρχεται η ώρα να κριθούν, αμέσως τότε οι παράγοντες της θρησκείας θα τους υποβαθμίσουν ως ιστορίες χωρίς σημασία στην πίστη, χωρίς αξία και περιεχόμενο. Γιατί ουδείς ποτέ κατάφερε να ανταγωνιστεί τη θρησκευτική δογματική στο πιο δυνατό της πεδίο: να μπορεί πάντοτε να ξεφεύγει μέσα από τους δαιδάλους που η ίδια οικοδόμησε. Το πιο κοινό χαρακτηριστικό παράδειγμα; Το δόγμα οι γραφές το αποτυπώνουν ξεκάθαρα και οι ιερείς το επαναλαμβάνουν ασταμάτητα διαβάζοντας τα ιερά κείμενα: ο «δούλος» και η «δούλη» του Θεού. Και φυσικά ο όρος κάνει αυτό που πρέπει να κάνει στους πιστούς. Όμως, παρ' όλα αυτά, όταν τεθεί το αυτονόητο, τουλάχιστον στον σύγχρονο κόσμο, ερώτημα σχετικά με αυτόν τον όρο, ω του θαύματος, υποτίθεται ότι, για πολλοστή φορά, οι γραφές άλλο λένε και άλλο εννοούν...

Σε αντίθεση με τη δογματική του, η πορεία του ίδιου του χριστιανισμού δεν είναι απλώς μία τεκμηριωμένη ιστορική διαδικασία, αλλά πιθανότατα η πιο εντυπωσιακή και καθοριστική συνολικά στην ιστορία της

ανθρωπότητας. Μέσα σε τρεις αιώνες οι πάλαι ποτέ σκληρά διωκόμενοι οπαδοί της νέας πίστης, που έβρισκαν μαζικά φρικτούς θανάτους από το μένος της ισχυρότερης αυτοκρατορίας όλων των εποχών, κατάφεραν το αδιανόητο: από θηράματα να γίνουν θηρευτές της. Ο χριστιανισμός κατέκτησε τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και, σταδιακά, ολόκληρη την Ευρώπη και μέγα μέρος του κόσμου. Όμως αυτή η εκπληκτική κλίμακας και χωρίς προηγούμενο μετεξέλιξη δεν μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο ούτε και τον ίδιο, που με εκπληκτική ταχύτητα προσαρμόστηκε από την πρώτη ώρα.

Η κύρια χριστιανική δογματική διαμορφώνεται στην Α' Οικουμενική Σύνοδο της Νίκαιας, η οποία και συγκαλείται από και υπό τον πρώτο χριστιανό Ρωμαίο αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Α', και όχι από κάποια θρησκευτική ή θεολογική πλευρά—και που του χρόνου, το 2025, συμπληρώνονται τα 1700 χρόνια της, με τον Πάπα να έχει ήδη εκφράσει την επιθυμία του να παραστεί στους εορτασμούς για την επέτειο—είχε ρητό σκοπό να ρυθμίσει τα θεολογικά ζητήματα της Αυτοκρατορίας που πλέον γινόταν χριστιανική: η «τακτοποίηση» της νέας πίστης, στο πλαίσιο της οποίας επικρατούσε χάος συγκρούσεων, και η διασφάλιση του επίσης νέου ρόλου της ήταν μέγα ζήτημα που αφορούσε πρωτίστως το κράτος. Στη σύνοδο αυτή τίθενται οι κανόνες της πίστης μετά από τη σταύρωση του Χριστού και πάνω από διακόσια χρόνια μετά από τον θάνατο όποιου θα μπορούσε να είχε έρθει σε επαφή

μαζί του. Όμως στους κανόνες αυτούς η πρυτανεύουσα αντίληψη δεν είναι εκείνη της δικής του διδασκαλίας. Μακράν ισχυρότερο είναι το πνεύμα της Παλαιάς Διαθήκης, του προχριστιανικού κόσμου. Αυτό φυσικά δεν είναι κάτι που θα «διαφημιζόταν» ποτέ, όμως είναι πραγματικό: η διδασκαλία της αγάπης, της αποχής από τη βία και τον πλούτο, της κοινοκτημοσύνης, του ανθρώπου που «γυρίζει το άλλο μάγουλο», της αποστροφής προς τη δύναμη των εγχόσμιων εξουσιών δεν μπορεί ασφαλώς να έχει πρωτεύουσα θέση σε μία θρησκεία που μόλις είχε εναγκαλιστεί σφιχτά, είχε γίνει ένα με μία απέραντη και παντοδύναμη φιλόδοξη αυτοκρατορία. Το να λες ότι έχουν είναι ένα ζήτημα. Το να έχουν, όμως, είναι άλλο.

Η επιστροφή στις ρίζες της Παλαιάς Διαθήκης, χαμηλόφωνη πλην ουσιώδης, ήταν ό,τι πιο κατάλληλο για τη νέα θρησκευτικοπολιτική εξουσία που μόλις ανέτελλε: ο Μωσαϊκός Νόμος, ένα κείμενο στο οποίο η θρησκεία ρυθμίζει όχι μόνον τα δικά της ζητήματα πίστης αλλά και εκείνα του κράτους, έχοντας την εξουσία επ' αυτού, ήταν ό,τι χρειαζόταν. Χωρίς φυσικά τον Μωυσή και ό,τι άλλο θύμιζε τις καταβολές όλων όσων αντέγραφε η νέα κυρίαρχη θρησκεία για να ενώσει τον Θεό με το Κράτος, όπως το έθεσε ο Μιχαήλ Μπακούνιν. Και εκεί ήταν που διαμορφώθηκε και η ηθική ταυτότητα του χριστιανισμού, όχι απλώς ερήμην του δημιουργού του, αλλά σε πολλές περιπτώσεις ενάντια στις καταγεγραμμένες από τις χριστιανικές πηγές βουλή-

σεις του, όπως π.χ. συνέβη με την πρώτη Αποστολική Σύνοδο του 49 μ.Χ., όταν οι Απόστολοι, έχοντας την εντολή του Ιησού, έθεσαν ρητά εκτός της νέας πίστης τις Δέκα Εντολές, κάτι που οι περισσότεροι εκ των πιστών αγνοούν ακόμα και σήμερα. Δεν είναι όμως εδώ ο χώρος γι' αυτού του είδους την προσέγγιση, η οποία απαιτεί τον δικό της εντελώς διαφορετικό και πυκνό χειρισμό – ίσως αργότερα, με κάποιο άλλο κείμενο. Η ουσία πάντως είναι ότι η νέα πίστη εξοπλίστηκε τελικά περισσότερο από την Παλαιά, παρά από την Καινή Διαθήκη – και σίγουρα ως προς τα ζητήματα ηθικής διαμόρφωσης και ταυτότητας των πιστών και της άμεσης σύμπλεξης, της απόλυτης ταύτισής της με το κράτος: ό,τι ακριβώς δε θα επιθυμούσε ο Χριστός, αλλά ό,τι ακριβώς ο Θεός Πατήρ Του είχε εφαρμόσει στον κόσμο της Παλαιάς Διαθήκης, της οποίας η νέα πίστη έφτασε έτσι τελικά να διαιωνίζει τα πιο σκληρά, φυλετικά διαιρετικά, όπως και τα εις βάρος των γυναικών στερεότυπα που υφίστανται μέχρι σήμερα μέσω των μύθων της, οι οποίοι και κυριάρχησαν πλήρως στον χριστιανικό κόσμο, ενώ δεν είχαν σχέση μαζί του. Η νέα μορφή σύμπλεξης της θείας και της κρατικής εξουσίας, όπως αυτή διαμορφώθηκε ως το χριστιανικό δόγμα στη Σύνοδο της Νίκαιας, βρήκε έναν «θησαυρό» ιδεών στον Μωσαϊκό Νόμο, που είχε επιχειρήσει το ίδιο πολύ πιο πριν σε αρχετυπική μορφή, και τον αξιοποίησε πλήρως, παρά το γεγονός ότι είχαν εν τω μεταξύ μεσολαβήσει πολύ πιο ανεπτυγμένα συστήματα δικαίου, τόσο από τους Έλληνες, όσο, κυρίως, από

τους ίδιους τους Ρωμαίους, των οποίων άλλωστε το δίκαιο ίσχυε εκείνη τη στιγμή στην Αυτοκρατορία. Όμως ήταν ένα δίκαιο κοσμικό — έστω κι αν ο αυτοκράτορας έφτανε ενίοτε να γίνεται «θεός». Αλλά στη νέα Ανατολική Αυτοκρατορία ο «πραγματικός» υποτιθέμενος θεός ήταν εκεί, είχε άμεση ισχυρότατη εκπροσώπηση στη δομή της εξουσίας, που ήταν πλέον αριστοτεχνικά μοιρασμένη ανάμεσα σ' εκείνους και στον αυτοκράτορα, αλλάζοντας τον κόσμο.

Είναι βέβαια κατανοητό το πώς επιβλήθηκαν τέτοιες ιστορίες και έννοιες, όπως του Αδάμ και της Εύας, όπως του Παραδείσου και της Κόλασης, πριν από δύο χιλιετίες. Όμως και μόνον το γεγονός ότι όχι μόνον αυτές οι έννοιες, αλλά το σύνολο της θρησκευτικής δογματικής και, κατ' επέκταση, των επιδράσεων της έχει μείνει παγωμένο τόσο βαθιά στον χρόνο σε αντίθεση με την πρόοδο του ανθρώπου δείχνει ακόμα πιο καθαρά την τραγωδία της επιβολής της. Ίπάρχει όμως εξαιρετικά ισχυρός λόγος γι' αυτό, πέρα από τη δύναμη της μετάδοσης από γενιά σε γενιά με τόσο ολιστικό τρόπο: η θρησκεία έχει επενδύσει στη, φυσική για τον άνθρωπο, αγωνία του θανάτου. Και εγγυάται ότι εκείνη έχει τη θεραπεία όχι απλώς της αγωνίας, αλλά του ίδιου του θανάτου, αρκεί, όπως αναφέρθηκε, να της εκχωρήσει ο άνθρωπος την ελεύθερη υπόστασή του. Όταν όμως το αποδεχθεί αυτό, ο ελεύθερος άνθρωπος δεν υπάρχει πια: τη θέση του έχει πάρει ένας άλλος, ένας ακρωτηριασμένος άνθρωπος που έχει εκχωρήσει την ουσία της ύπαρξής του στο κυνήγι μιας

φενάκης — ένας στόχος που βέβαια δε θα εκπληρωθεί ποτέ. Εν τω μεταξύ, όμως, και αυτός, όπως και κάθε άλλος άνθρωπος, πεθαίνει. Τότε;

Η θρησκεία έχει, όπως πάντοτε, την απάντηση: δεν εννοούσε τον θάνατο «αυτής» της ζωής. «Αυτή» η ζωή δεν είναι τίποτα, είναι ένα σκαλοπάτι, μία δοκιμασία, μία περίοδος προετοιμασίας για την επόμενη, για εκείνη στην οποία μόνον η θρησκεία μπορεί να οδηγήσει με ασφάλεια τον άνθρωπο. Και έτσι, πλέον, στον ήδη υπάρχοντα ακρωτηριασμό του ανθρώπου που απώλεσε εθελοντικά την ελευθερία του ασθμαίνοντας πίσω από ένα άπιαστο ψέμα, προστίθεται τώρα και μία ριζική, κυτταρικού επιπέδου μείωση της ίδιας της ζωής, της πραγματικής, της μόνης ζωής. Επειδή τίποτα απολύτως δεν έχει αξία, εκτός από ένα: να ανοίξουν τελικά οι πύλες του Παραδείσου... Τότε η θρησκεία έχει πλέον «τηρήσει» την υπόσχεσή της: ο άνθρωπος δεν πεθαίνει. Όμως μέχρι τότε πληρώνει το κόμιστρο προς αυτή την «αιώνια, αληθινή ζωή»: ανελευθερία, υποταγή, στέρηση του ίδιου του του είναι, αποξένωση από την ίδια τη ζωή και μείωσή της, κάτι που συνιστά τη μήτρα κάθε κυνισμού και, ασφαλώς, πλειστων όσων δεινών και φρικτής μείωσης.

Σε αντίθεση πάντως με τα θρησκευτικά κείμενα, τα οποία είναι προϊόντα καθαρής μυθοπλασίας (τα πιο σημαντικά εξ αυτών λαμπρής έμπνευσης και ασυναγώνιστης γραφής, που θα ήταν ύβρη να θελήσει κανείς να συγκρίνει σχεδόν οτιδήποτε άλλο με τη δική τους δραματουργική αξία), εδώ συμβαίνει κάτι διαφορετικό,

αν και αυτό δε γίνεται άμεσα ορατό, τουλάχιστον όχι σε όποιον δεν έχει πιο άμεση σχέση με τα ζητήματα της θρησκείας. Το υλικό που συνθέτει αυτό το βιβλίο και απαρτίζει τις αφηγήσεις των τύψεων του Θεού εδράζεται συστηματικά σε δύο πυλώνες. Ο ένας είναι ακριβώς η δογματική. Και ειδικότερα οι χωρίς μέτρο αδυναμίες της, κρυμμένες πίσω από την έννοια «εξ αποκαλύψεως αλήθεια». Αδυναμίες που όμως για τη θρησκεία δε μετράνε: αφού η πίστη ήρθε από τον ουρανό, είναι και λέει ό,τι θέλει. Ποιος να την κρίνει; Αξίζει όμως κανείς να επιχειρήσει το εξής: να εγκύψει, έστω και σε βασικά δογματικά ζητήματα, ξεχνώντας ότι πρόκειται για δοσμένες από τον Θεό «αλήθειες», και να τα δει χωρίς τη θεία μαγεία που τα περιβάλλει, αποστεγνωμένα από τη δύναμη αυτού του φίλτρου. Είναι πολύ πιθανό ότι, μετά, θα δυσκολευτεί πολύ να τα ξαναδεί όπως παλιά. Οι *Εξομολογήσεις του Θεού και οι δεκαπέντε τύψεις Του* συνομιλούν σε κάθε τους βήμα με τη δογματική. Και όσα «εικονοκλαστικά» περιλαμβάνουν είναι ευθέως συναρτημένα με αυτήν και άμεσα δυνάμενα να τεθούν ως κεντρικά ζητήματα της απόλυτης ανεπάρκειάς της, όχι πλέον μόνον σε μυθοπλαστικό, αλλά και σε αμιγώς θεωρητικό επίπεδο. Όσο για τη θεολογία, που έχει δώσει λαμπρά κείμενα, δεν παύει να είναι μία επιστήμη του αυθαίρετου. Οτιδήποτε «γνωρίζουμε» (για την ακρίβεια: θέλουμε να πιστεύουμε ότι γνωρίζουμε) περί Θεού είναι ανθρωπογενές. Τίποτε απολύτως δε μας έχει παραδοθεί απευθείας από την οποιαδήποτε υποτιθέμενη θεία οντότητα.

Ακόμα και οι υποτιθέμενες «εξ αποκαλύψεως» στιγμές παράδοσης της θείας «αλήθειας» στον άνθρωπο έχουν παραδοθεί σ' εμάς μέσω ανθρώπων, από τις αφηγήσεις τους. Ο ίδιος ο Θεός δεν έχει αφήσει ποτέ, πουθενά και με κανέναν τρόπο απευθείας ορατό το ελάχιστο σημάδι του — και δε θα μπορούσε άλλωστε. Ο άνθρωπος το άφησε, εκείνος Τον δημιούργησε, γι' αυτό και είναι και τόσο διαφορετικός ανάλογα με την εξέλιξη του κατά τον τόπο και τον χρόνο. Άλλωστε, αν υπήρχε, θα ήταν ένας, ορατός και μη επιδεχόμενος παραλλάξεων, μη προσαρμοζόμενος στην ανθρώπινη ιστορία, μη ανταγωνιζόμενος από «αντιπάλους» και βεβαίως μη αμφισβητήσιμος από το «δημιούργημά» Του.

Ο δεύτερος πυλώνας του βιβλίου είναι η πραγματικότητα. Αυτήν έχει επίσης πίσω του σε διάφορες εκδοχές της, σε κάθε σελίδα του. Και δεν πρόκειται για την πραγματικότητα της μιας στιγμής ή του ενός ανθρώπου, της μιας κοινότητας ή κοινωνίας ή χώρας ή περιόδου, αλλά για την πραγματικότητα του συνόλου της ανθρώπινης ιστορίας σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης, πέρα από πολιτισμούς, γλώσσες, θρησκείες ή όποια άλλη παράμετρο. Και αυτή είναι ότι ο άνθρωπος βρίσκεται παντού και πάντοτε αντιμέτωπος με ανείπωτο πόνο, σε πλήθος μορφές, που κανείς θεός ποτέ δε βρέθηκε να γίνει ασπίδα του από αυτόν, να τον προφυλάξει, να τον απαλλάξει, να τον απαλύνει, να σταματήσει το άδικο, να περιορίσει το κακό, να προστατεύσει τους αδύναμους, να σώσει όσους κινδύνευαν, να, να, να... Και βέβαια, ότι ο άνθρωπος γεννιέται, ζει

και πεθαίνει. Ο κύκλος αυτός δεν έσπασε ποτέ και για κανέναν. Ο Θεός απέτυχε ολοκληρωτικά στο έργο Του με τον πιο εκκωφαντικό τρόπο. Και αυτό ουδείς είναι εις θέση να το αμφισβητήσει με αντικειμενικούς, λογικούς όρους. Δε γίνεται. Είναι η απτή, αδήριτη, συνεχής και αδιάψευστη πραγματικότητα ολόκληρης της ανθρώπινης ιστορίας από τις απαρχές της μέχρι σήμερα. Μέχρι τώρα. Και μετά από τώρα. Χωρίς παύσεις και χωρίς τέλος.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο όμως, όταν συμβαίνουν όλα όσα λιώνουν ανθρώπους —δηλαδή διαρκώς παντού— εγείρεται, όπως είναι φυσικό, διαρκώς το ίδιο ερώτημα σε όλες τις γλώσσες των ανθρώπων: «πού είναι ο Θεός;». Η θρησκεία, αδυνατώντας ασφαλώς να το απαντήσει στο πραγματικό του πλαίσιο, έχει εναποθέσει την απάντησή της έξω από το πεδίο του πραγματικού και του λογικού: η πίστη υπερβαίνει τα πάντα· πρέπει να πιστεύεις, ό,τι κι αν συμβεί. Και όσο πιο φρικτό είναι αυτό που συμβαίνει, τόσο σημαίνει ότι ήρθε η ώρα όχι να αμφισβητήσεις, αλλά, αντιθέτως, να πιστέψεις ακόμα περισσότερο. Επειδή τότε «δοκιμάζεις». Και πρέπει να ξέρεις ότι ο Θεός έχει «σχέδιο». Ό,τι κι αν γίνει, όσο αδιανόητα άδικο, σκληρό και απάνθρωπο κι αν είναι, στην πραγματικότητα, κατά τη θρησκεία, δεν είναι: δεν είναι, επειδή ο Θεός το επέτρεψε και ο Θεός έχει σχέδιο αγάπης για τον άνθρωπο. Άρα, ό,τι κι αν συμβεί, όλα είναι εντάξει. Αρκεί ο άνθρωπος να Τον πιστεύει, όποια τραγωδία κι αν ενσκήψει. «Αι βουλαί του Κυρίου» είναι άγνωστες. Κανείς δεν μπορεί να

ξέρει γιατί αφήνει το κακό να θερίζει τον κόσμο. Άλλα κανείς δε δικαιούται και να ρωτά ή, πολύ περισσότερο, να αμφιβάλλει. Κανείς δεν πρέπει να τολμά να αμφισβητεί το «σχέδιο του Θεού» και την απροσμέτρητη σπλαχνικότητα του Μεγαλοδύναμου, όποια δράματα κι αν εξελίσσονται μπροστά στα μάτια του, και κανείς δεν είναι σε θέση να θέτει ερωτήματα για την πίστη εξαιτίας τέτοιων δραμάτων ή για όποια άλλη αιτία. Ο Θεός είναι μεγάλος. Ο Θεός ξέρει. Ο Θεός έχει. Ο Θεός νοιάζεται. Ο Θεός είναι δίκαιος. Βεβαίως το γεγονός ότι ο Θεός ουδέποτε είναι εκεί όταν οι άνθρωποι υποφέρουν δεν έχει την παραμικρή σημασία. Όπως εξίσου ουδεμία σημασία έχει το γεγονός ότι για τη διαβεβαίωση της θρησκείας προς τον άνθρωπο, πως ακολουθώντας τη θα διαβεί τις πύλες της αθανασίας στην αιώνια γαλήνη του Παραδείσου, δεν είδε, δεν άκουσε και δεν έμαθε κανείς ποτέ τίποτα. Ούτε έμαθε το πώς το δόγμα ξέρει τόσα πολλά και τόσο σίγουρα γι' αυτήν, από πού αντλεί αυτήν την τόσο στέρεη πεποίθηση.

Όπως προαναφέρθηκε, το θρησκευτικό δόγμα βρίσκεται παντού και, κυρίως, είναι μέσα μας, ακόμα και όταν δε μας περνάει από το μυαλό. Η συντριπτική πλειονότητα των ανθρώπων, περιλαμβανομένων εκείνων που μπορεί να μην έχουν βρεθεί ποτέ στην εκκλησία την ώρα της Λειτουργίας, είναι ως έναν βαθμό, ασυνείδητα έστω, φορείς της ηθικής της — ο καθένας που διαβάξει αυτές τις γραμμές, αν αφιερώσει λίγο χρόνο να σκεφτεί λίγο πιο βαθιά για τον εαυτό του, θα το διαπιστώσει αμέσως. Γιατί αυτή είναι η δόμησή μας — όχι

η φυσική, η κοινωνική. Και είναι ολοκληρωτική. Η θρησκεία, κατ' ουσίαν η δογματική της, αφορά το σύνολο των ανθρώπων τόσο πολύ, τόσο αποφασιστικά και τόσο προσωπικά, όσο δεν μπορούν ούτε να διανοηθούν. Αυτή η δογματική, που ζει μέσα μας ως δύναμη ενάντια προς την ελευθερία μας, άρα και προς την ύπαρξή μας, είναι ο πυρήνας, η ουσία των *Εξομολογήσεων του Θεού*. Ακόμα και αναγνώστες μη συνδεδεμένοι στενά με τη θρησκεία και την Εκκλησία ενδέχεται να νιώσουν πίεση από τη θεμελιακή αμφισβήτηση που εμπεριέχουν, ακριβώς επειδή είμαστε όλοι (έστω και ακούσιοι) ξενιστές της ανελεύθερης ουσίας της. Αυτό όμως θα σημαίνει ότι το βιβλίο κατάφερε, ως έναν βαθμό τουλάχιστον, να εκπληρώσει το χρέος του τόσο ως έργο μυθοπλασίας, όπως άλλωστε είναι, που υπακούει πρωταρχικά στους κανόνες του δικού του πνευματικού κόσμου και κρίνεται πρωτίστως με αυτούς, όσο, ταυτόχρονα, και ως κείμενο υπεράσπισης της ελευθερίας: να εκκινήσει από τον μύθο και το σκότος του και να ανοίξει κάποια χαραμάδα για να περάσει κάτι από το φως της αληθινής ζωής, της λογικής και της ελευθερίας: της ύπατης, απαράγραπτης ανθρωπίνης αξίας — αναπόσπαστη, πρωταρχική διάσταση και κύριος αγωγός της οποίας είναι αυτή των ιδεών και του λόγου.

Πάντως, ενώ αυτές είναι οι βάσεις τους, οι *Εξομολογήσεις του Θεού* και οι *δεκαπέντε τύψεις Του* είναι έργο μυθοπλασίας, με το υλικό του να προέρχεται από μία από τις θεμελιώδεις πηγές του είδους, η οποία

έπλασε έναν κόσμο που κατάφερε να καταστεί όχι απλώς αληθινός, αλλά κυρίαρχος, παντοδύναμος. Επί της ουσίας όμως, ο Χριστός, ο κατά έναν τρόπο μέγας αυτός αναρχικός, όπως τον σκιαγραφούν ο τρόπος της ζωής Του και οι διδασκαλίες Του, όπως αποτυπώθηκαν από τους μαθητές Του, όταν διαμορφώθηκε το δόγμα της πίστης στο όνομά Του, είχε πλέον ηττηθεί οριστικά και αμετάκλητα: από το ίδιο το δημιούργημά Του και από την κληρονομιά του Πατρός Του, που ερήμην Του ενώθηκαν σε αλλότριους σκοπούς. Έχει ηττηθεί επειδή υπήρξε ο δάσκαλος της αγάπης και της αυταπάρνησης.

Στο βιβλίο αυτό έχει πλέον πάρει τη μεγάλη απόφασή Του: επιστρέφει. Και δε θα είναι πλέον ίδιος με την προηγούμενη φορά. Τώρα θα είναι ο αδίστακτος αρχιστράτηγος σκληρών πολεμιστών. Και θα βάλει τα πράγματα στη θέση τους. Και ο Θεός Πατήρ Του φυσικά το ξέρει. Όπως ξέρει ότι δεν μπορεί να Τον σταματήσει, μα και κάτι ακόμα, πολύ πιο φοβερό: δεν υπάρχει πια χώρος και για τους δύο Τους στο Βασίλειο των Ουρανών. Γι' αυτό θέλει να πει όσα έχει να πει στον άνθρωπο πριν έρθει αυτή η ώρα, που πλέον είναι πολύ κοντά. Ή, τουλάχιστον, έτσι είπε στον παπά που διάλεξε ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους να Τον εξομολογήσει...

Γ. Π. ΜΑΛΟΥΧΟΣ
Οκτώβριος 2024